

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ У ВИВЧЕННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

Г. М. Плахотнюк

Модернізація системи вищої освіти України зумовлена процесами, які відбуваються на європейських теренах й актуалізують потребу в підготовці людини до життя в умовах інформаційного суспільства. Особливої актуальності набуває проблема формування професійної компетентності перекладача засобами інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) з урахуванням вимог світових стандартів і ринку праці.

Проблема формування професійної компетентності перекладачів засобами ІКТ зумовлена низкою чинників, серед яких визначаємо такі: загальні, пов'язані з тотальною інформатизацією в Україні, що вимагає від фахівців будь-якого профілю володіння сучасними ІКТ для ефективного використання у професійній діяльності; спеціальні, зумовлені необхідністю оволодіння перекладачем найсучаснішою науковою та навчальною інформацією з метою досягнення вищого рівня професіоналізму. Знання програмних продуктів, алгоритмів перекладацької діяльності засобами ІКТ забезпечать трансформацію існуючої професійної парадигми в якісно новий стан, сприятиме самовираженню та самовдосконаленню фахівця.

Уперше визначено сукупність педагогічних умов, які сприяють формуванню професійної компетентності перекладача засобами ІКТ (посилення мотивації у майбутніх перекладачів до професійного зростання засобами ІКТ; забезпечення міжпредметних зв'язків у фаховій підготовці на основі використання ІКТ; організація та актуалізація самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів засобами ІКТ).

Ключові слова: інформаційно-комунікаційні технології, фахова підготовка, навчально-пізнавальна діяльність, світові стандарти, компетентність.

FORMATION OF PROFESSIONAL AND INFORMATIONAL COMPETENCY OF FUTURE TRANSDUCERS IN STUDY OF FAX DISCIPLINES

G. M. Plakhotniuk

The modernization of the system of higher education in Ukraine is conditioned by processes taking place in European territories and updating the need for the preparation of a person for life in the conditions of the information society. Of particular relevance is the problem of formation of professional competence of translators means of information and communication technologies (ICT) to meet there quirements of international standards and the labor market.

The problem of formation of professional competence of translators ICT due to several factors, among which define the following: general as sociated with total computerization in Ukraine requires professionals any type of possession of modern ICT to effective use in professional activities; special, due to the need for mastering the translator with the most up-to-date scientific and educational information in order to achieve a higher level of professionalism. Knowledge of software algorithms of translation tools provide ICT transformation of existing professional paradigmin a new position, will promote self-expression and self-development specialist.

For the first time defined a set of pedagogical conditions which promote the formation of professional competence interpreter ICT (increased motivation for future translators to the professional development of ICT tools, ensuring interdisciplinary connections in professional training through the use of ICT, organization and self-actualization teaching and learning of ICT students)

Keywords: information and communication technologies, professional training, educational and cognitive activity, world standards, competence.

Розглядаючи об'єкт нашого дослідження, виявимо його суть і змістові характеристики. Для визначення суті поняття професійно-інформаційної компетентності майбутнього перекладача необхідно виділити найбільш важливі якості визначуваного цим поняттям об'єкту. Іншими словами, перед нами стоїть завдання уточнення змісту понять «Професійна компетентність», «Інформаційна компетентність», виявлення взаємозв'язку й взаємовідносин цих понять, специфіку понять для фахівців перекладацької сфери.

Основна спрямованість компетентнісного підходу в освіті полягає в забезпеченні особистісного розвитку, у формуванні активної професійної й життєвої позиції фахівця. Компетентнісний підхід орієнтований, передусім, на досягнення певних результатів, придбання значущих компетенцій. Оволодіння компетенціями неможливе без набуття досвіду діяльності – компетенції формуються в процесі діяльності та заради майбутньої професійної діяльності. У цих умовах навчання набуває новий сенс, воно перетворюється на придбання знань, умінь, навичок і досвіду діяльності з метою досягнення професійно і соціально значущих компетентностей. У доповіді міжнародної комісії з освіти для XXI століття «Освіта:

прихований скарб» в якості глобальних компетенцій Жак Делор назвав чотири рази дієслово «навчитися»: «навчитися пізнавати, навчитися жити разом, навчитися робити, навчитися бути». Саме тому компетентнісний підхід стає ефективною методологією побудови сучасної професійно-орієнтованої освіти.

Президент НАПН України В. Кремень [1] наголошує на необхідності змін функцій навчального процесу в освітніх закладах різних рівнів, який традиційно був зорієнтований на одержання, у кращому випадку творче засвоєння суми знань тими, хто навчається. Поряд із засвоєнням базових знань перед сучасною освітою постає завдання навчити навчатися, виробити потребу в навчанні впродовж життя. Актуалізується ще одна функція навчального процесу – навчити людину використовувати одержані знання у своїй практичній діяльності – професійній, громадсько-політичній, побутовій та ін.

Мета статті: з'ясувати особливості професійно-інформаційної компетентності майбутніх перекладачів у вивченні фахових дисциплін.

Сучасне розуміння поняття «компетентність» у різних авторів має на увазі й результати навчання, і систему ціннісних орієнтацій і розуміється в різних аспектах:

- якість особистості, яка необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері. До складу компетентності входять не абстрактні загальні та предметні вміння й навички, а конкретні життєві, які будуть необхідними людині будь-якого віку чи фаху (Н. Мойсеюк) [2, с. 639].
- як можливість установа зв'язків між знанням і ситуацією, або в ширшому сенсі, як здатність знайти й виявити процедуру дії, адекватну розв'язанню проблеми (І. Агапов, Дж. Равен, С. Шишов та ін.);
- як сукупність взаємозв'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), предметів, що задаються стосовно певного кола процесів і необхідних, щоб якісно і продуктивно діяти стосовно них (С. Батишев, Б. Гершунський, Е. Зеєр, Л. Мітіна, В. Слассьонін та ін.);
- як інтеграційна особистісна характеристика, що відображає готовність і здатність особистості здійснювати діяльність (в т.ч. професійну) відповідно до прийнятих нині в суспільстві нормами й стандартами (С. Вершловський, В. Козирев, Ю. Кулюткін, Н. Радіонова, Ю. Татур, А. Тряпціна, А. Хуторський та ін.).

Останнє з перерахованих якнайповніше відображає в собі складний і дуже місткий зміст, підкреслюючи соціально-педагогічний і соціально-психологічний характер поняття. Відзначимо, що в процесі цього більшість сучасних дослідників дотримуються погляду, що розділяє поняття «компетентність» і «компетентність» і розуміють під «компетентністю» заздалегідь укладену соціальну вимогу до освітньої підготовки випускника, нормативно визначувану статутами, інструкціями й іншими документами [3], «компетентність» тоді ж розглядається як володіння цими властивостями, що виявляється, зокрема, у професійній діяльності.

Відповідно до логіки дослідження, розглядаючи зміст поняття «Професійна компетентність» як видового, природно розуміти сукупність професійних знань і вмінь, а так само способів професійної діяльності [4].

На думку авторів «Енциклопедії освіти», «професійна компетентність передбачає сформованість умінь розмірковувати й оцінювати професійні ситуації і проблеми; творчий характер мислення; виявлення ініціативи щодо виконання виробничих завдань; усвідомлене розуміння особистої відповідальності за результати праці; здатність до управління виробничим колективом; прийняття раціональних рішень у вирішенні конкретних завдань і проблем». Таке трактування професійної компетентності відображає прямі вимоги до змісту й особистісних якостей підготовки фахівця в його допрофесійній діяльності, а їхня сформованість означає його готовність до цієї діяльності. Це визначення можемо тлумачити, як вимогу до якості (змістової й особистісної) підготовки майбутнього перекладача здійснювати професійну діяльність.

Професійна компетентність у посібнику вітчизняного науковця О. Гури тлумачиться як єдність теоретичної та практичної готовності фахівця до здійснення професійної діяльності [5].

Український науковець О. Рогульська визначає професійну компетентність перекладача як інтеграційну характеристику особистості фахівця, що поєднує лінгвістичну, соціокультурну, психологічну й інформаційну компетенції і котра дозволяє перекладачеві ефективно здійснювати його професійну діяльність [6].

Вітчизняні науковці В. Олійник, Я. Болюбаш, Л. Даниленко, В. Довбищенко, І. Єрмаков, С. Клепко вважають, що професійна компетентність – це інтегрована якість особистості, що має свою структуру й дозволяє фахівцеві в найефективніший спосіб здійснювати свою діяльність, а також сприяє його саморозвитку й самовдосконаленню як у системі післядипломної освіти, так і в процесі самоосвіти [7].

Професійна компетентність майбутнього фахівця є визначальним поняттям, на якому ґрунтується Закон України «Про вищу освіту» під час визначення вимог до випускника й якості вищої освіти України, і таким чином, орієнтує освіту на здобуття випускниками професійної компетентності, що визначає компетентнісний підхід в освіті України як обов'язковий на державному рівні.

Обов'язковою складовою професійної компетентності майбутніх фахівців є культурологічна компетентність. Остання передбачає усвідомлення мови як форми вираження національної культури, взаємозв'язку мови й історії українського народу, національно-культурної специфіки української мови й української мовної поведінки, формування мовної картини світу, оволодіння національно-маркованими одиницями мови, українським мовним етикетом, культурою міжнаціонального спілкування [8].

Професійна компетентність майбутнього фахівця – це не просто сума знань, умінь і навичок. Її поняття поєднує як когнітивну й діяльнісну складові, так і мотиваційну, етичну та соціальну. У загальному випадку сучасний професійно компетентний фахівець – це знаюча, інтелектуальна, готова до пізнання та творчої діяльності, культурна, комунікативна, грамотна людина, котра вміє ефективно використовувати сучасні досягнення науково-технічного прогресу в своїй професійній діяльності.

Професійна компетентність у певній сфері – система знань, умінь і навичок, професійно важливих якостей особистості, яка забезпечує можливість виконання професійних обов'язків відповідного рівня, готовність особистості мобілізувати власні ресурси, необхідні для ефективного розв'язання професійних завдань у типових і нестандартних ситуаціях, певним чином визначає залучення людини до культури. Зазначимо, що дослідники Р. Гуревич, А. Гуржій, Л. Коношевський долучають систему культурних цінностей у модель професійної компетентності фахівця в інформаційно-комунікаційному середовищі [9, с. 353].

Інформаційна компетентність охоплює професійні знання, уміння й навички, досвід роботи в певній галузі виробництва, уміння систематично підвищувати свою кваліфікацію, самостійно набувати знання, застосовувати раціональні прийоми пошуку, систематизації, відбору, аналізу, узагальнення та використання інформації соціально-комунікативні й індивідуальні здібності особистості, що забезпечують самостійність у здійсненні професійної діяльності.

Як уважає професор В. Клочко, інформаційна компетентність – це компетентність індивіда в роботі з інформацією, з одного боку, а з іншого – це комп'ютерна компетентність, тобто вміння працювати з комп'ютером та інформаційними технологіями [10, с. 90].

Інформаційна компетентність – це інтегративна якість особистості, яка є результатом відображення процесів відбору, засвоєння, переробки, трансформації та генерування інформації в особливий тип предметно-специфічних знань, які дозволяють виробляти, приймати, прогнозувати та реалізовувати оптимальні рішення в різних сферах діяльності.

Для розв'язання завдання виявлення структурних компонентів професійно-інформаційної компетентності майбутніх перекладачів проаналізуємо структури інформаційної компетентності, запропоновані різними дослідниками.

У структурі категорії «інформаційна компетентність» С. Трішіна виділяє п'ять таких компонентів:

- *когнітивний*: відображає процеси перероблення інформації на основі мікрокогнітивних актів (аналіз інформації, що поступає, формалізація, порівняння, узагальнення, синтез із наявними базами знань, розроблення варіантів використання інформації і прогнозування наслідків реалізації розв'язання проблемної ситуації; генерування нової інформації та її взаємодія з наявними базами знань, організація зберігання й відновлення інформації в довгостроковій пам'яті);

- *ціннісно-мотиваційний*: полягає в створенні умов, які сприяють входженню майбутніх перекладачів у світ цінностей; характеризує міру мотиваційних спонукань людини, котрі впливають на відношення індивіда до роботи й до життя в цілому;

- *техніко-технологічний*: відображає розуміння принципів роботи, можливостей і обмежень технічних пристроїв, призначених для автоматизації пошуку й оброблення інформації; знання відмінностей автоматизованого й автоматичного виконання інформаційних процесів; уміння класифікувати завдання за типами з подальшим рішенням і вибором певного технічного пристрою залежно від його основних характеристик; поєднує: розуміння суті технологічного підходу до реалізації діяльності; знання особливостей засобів інформаційно-комунікаційних технологій щодо пошуку, перероблення і зберігання інформації, а, власне, виявлення, створення та прогнозування можливих технологічних етапів щодо перероблення інформаційних потоків; технологічні навички й уміння працювати з інформаційними потоками;

- *комунікативний*: відображає знання, розуміння, застосування мов (природних і формальних) та інших видів знакових систем, технічних засобів комунікацій в процесі передавання інформації від однієї людини до іншої за допомогою різноманітних форм і способів спілкування (вербальних і невербальних);

- *рефлексійний*: полягає в усвідомленні власного рівня саморегуляції особистості, за якого життєва функція самосвідомості полягає в самоврядуванні поведінкою особистості, а так само в розширенні самосвідомості, самореалізації [11].

Науковий розгляд досліджуваної компетентності не буде досить повним без виявлення якісних характеристик сформованості компетентності, тобто *рівнів сформованості* професійно-інформаційної компетентності. Під рівнем розуміють послідовність і співвідношення певних мінімальних і максимальних східців розвитку структур об'єктів або явищ. Для визначення рівня сформованості професійно-

інформаційної компетентності майбутніх перекладачів необхідно виділити критерії сформованості. Критерій (від греч. *criteron* – засіб для судження) – ознака, на підставі якої робиться оцінка, визначення або класифікація будь-чого; мірило оцінки. У педагогічній літературі пропонують різні критерії оцінки результатів навчання, найважливішими з яких є його результативність. Так, В. Безпалько були запропоновані наступні критерії рівнів сформованості (загально-навчальних умінь): рівень засвоєння діяльності, міра абстракції викладу, міра усвідомленості вибору дій у процесі розв’язання навчального завдання, параметр автоматизації дії). Педагог А. Усова, у якості критеріїв оцінки діяльності, пропонує повноту виконання операцій, послідовність їхнього виконання, міру усвідомленості дії й операцій. Науковці В. Латюшин і Т. Шульгіна в процесі оцінювання результативності діяльності виділяють такі критерії, як наявність мотивації, володіння системою знань, регулярність виконання діяльності.

Беручи до відома думки науковців про вибір критеріїв, опираючись на компонентний склад професійно-інформаційної компетентності (мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний та оцінно-рефлексійний компоненти), який, маючи теоретичний характер, дозволяє використати однойменні критерії оцінювання сформованості цієї компетентності. Відобразимо показники сформованості професійно-інформаційної компетентності в табл. 1.

Таблиця 1

Показники сформованості професійно-інформаційної компетентності майбутніх перекладачів

Компонент професійно-інформаційної компетентності	Показник	
Мотиваційно-ціннісний	Відношення до себе як до суб’єкта, що діє в умовах інформаційного суспільства. Значущість процесу здобуття вищої професійної освіти. Значущість процесів інформатизації професійної діяльності перекладача. Активність входження в нові умови інформаційного суспільства. Інтерес до використання інформаційних технологій в професійній діяльності перекладача. Прагнення до розширення сфери використання інформаційних технологій в професійній діяльності.	
Когнітивний	Уявлення про особливості перебігу основних інформаційних процесів, загальних для будь-якого виду професійної діяльності перекладача. Розуміння відмінностей використання інформаційних технологій залежно від виду професійної діяльності перекладача з урахуванням цілей і очікуваного результату. Знання особливостей інформаційних технологій, уживаних у конкретному виді професійної діяльності перекладача. Знання практичних аспектів застосування інформаційних технологій в різних видах професійної діяльності перекладача.	
Діяльнісний	Сфера розв’язання пошукових завдань	Уміння точно інтерпретувати питання. Уміння деталізувати питання. Уміння знаходити в тексті інформацію, подану в явному або в неявному вигляді. Уміння ідентифікувати терміни й поняття. Здійснення стратегії пошуку інформації.
	Сфера розв’язання завдань зберігання інформації	Уміння накопичувати інформацію у вигляді текстів, таблиць, схем, графіків тощо. Володіння засобами і технологіями організації інформаційних сховищ паперового вигляду. Володіння засобами і технологіями організації інформаційних сховищ безпаперового вигляду на окремому персональних комп’ютерах, у локальних і глобальних мережах.
	Сфера розв’язання обчислювальних завдань	Уміння порівнювати і зіставляти інформацію з декількох джерел. Уміння виключати невідповідну й несуттєву інформацію. Використання засобів й технологій, що забезпечують обчислювальні операції, типових для певного виду професійної діяльності перекладача.

		Володіння методами побудови стандартних моделей процесів, явищ і об'єктів, що відносяться до сфери професійної діяльності.
	Сфера рішення інтелектуальних завдань	Уміння інтерпретувати показники, що характеризують соціально-економічні процеси й явища. Уміння виробляти рекомендації за рішенням конкретної проблеми на підставі отриманої інформації, у тому числі суперечливої. Уміння зробити висновок про спрямованість існуючої інформації на вирішення конкретної проблеми. Володіння ресурсами, засоби і технологіями, адекватними виробленим або вказаним критеріям або умовам.
	Сфера розв'язання інформаційно-комунікаційних	Уміння обґрунтувати свої висновки. Уміння викладу інформації для аудиторії з урахуванням її специфіки. Уміння грамотно цитувати джерела. Володіння засобами викладу інформації з дотриманням норм передачі інформації.

Отже, виявляючи сутнісні характеристики змісту поняття професійно-інформаційної компетентності майбутніх перекладачів, маємо такі *висновки*:

1. Поняття професійно-інформаційної компетентності майбутніх перекладачів, як видове, відображає в собі складний і місткий зміст поняття компетентності, що має соціально-педагогічний і соціально-психологічний аспекти.

2. Аналіз базових для дослідження понять показав, що розмежування понять «компетенція» і «компетентність» здійснюється в категоріях «загальне» – «особистісне». Компетенція – заздалегідь задана соціальна вимога до освітньої підготовки випускника, нормативно визначуване статутами, інструкціями й іншими документами. Компетентність – володіння цими властивостями, що виявляється зокрема в професійній діяльності.

3. «Професійно-інформаційна компетентність майбутніх перекладачів» є інтеграційною динамічною якістю особистості, що виявляється в здатності та готовності виробляти, приймати й реалізовувати оптимальні розв'язки інформаційних завдань професійної діяльності перекладача.

4. Визначена структура професійно-інформаційної компетентності майбутніх перекладачів, що поєднує мотиваційно-ціннісний, когнітивний, діяльнісний і оцінно-рефлексійний компоненти, які є взаємозумовлюваними і взаємодоповнюючими.

5. Описані етапи формування професійно-інформаційної компетентності: 1) етап орієнтування, на якому відбувається формування мотиваційно-ціннісного компонента; 2) етап залучення, що забезпечує формування когнітивного і, частково, діяльнісного компонента; 3) етап закріплення, що характеризується активним формуванням діяльнісного компонента професійно-інформаційної компетентності, одержанням позитивного досвіду діяльності; 4) етап рефлексії, який забезпечує формування оцінно-рефлексійного компонента професійно-інформаційної компетентності.

6. Компонентний склад професійно-інформаційної компетентності, маючи теоретичний характер, дозволяє використати *однойменні критерії оцінки сформованості* цієї компетентності. Міра висвітлення дозволяє виділити і схарактеризувати рівні сформованості професійно-інформаційної компетентності майбутнього перекладача: *низький, середній і високий*.

Література

1. Акофф Р. Планирование будущего корпорации. Пер. с англ. / Р. Акофф. – Москва, 2002. – 256 с.
2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник / Н. Є. Мойсеюк. – 5-е видання, доповнене і перероблене. – К. : [б. в.], 2007. – 656 с.
3. Гуревич Р. С. Формування інформаційної культури майбутнього фахівця як невід'ємна складова сучасної професійної освіти / Р. С. Гуревич // Педагогіка і психологія професійної освіти: результати досліджень і перспективи: Збірник наукових праць / За редакцією І. А. Зязюна та Н. Г. Ничкало. – Київ, 2003. – С. 354-360.
4. Зеер Э. Ф. Личностно-ориентированные технологии профессионального развития специалиста : науч.-методич. пособие / Э. Ф. Зеер, О. Н. Шахматова. – Екатеринбург : изд-во Урал. гос. профессионально-педагогического университета, 1999. – 245 с.
5. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності : [навч. посіб.] / О. І. Гура. – К. : Центр навч. л-ри, 2005. – 224 с.
6. Рогульська О. О. Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх перекладачів засобами

- сучасних інформаційних технологій : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О. О. Рогульська. – Вінниця, 2010. – 20 с.
7. Карпова Л. Г. Формування професійної компетентності вчителя загальноосвітньої школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Лариса Георгіївна Карпова. – Харків, 2004. – 27 с.
8. Головань М. С. Інформативна компетентність як об'єкт педагогічного дослідження / М. С. Головань // Проблеми інженерно-педагогічної освіти : зб. наук. пр. УІПА. – Харків, 2007. – № 16. – С. 314-324.
9. Гуржій А. М. Формування професійної компетентності майбутніх учителів трудового навчання засобами інформаційно-комунікаційних технологій : монографія / А. М. Гуржій, Р. С. Гуревич, Л. Л. Коношевський. – К. : Вінниця : ТОВ Фірма «Планер», 2015. – 464 с.
10. Клочко В. І. Нові інформаційні технології навчання математики в технічній вищій школі: Дис. д-ра пед. наук: 13.00.02. Клочко Віталій Іванович / Вінницький державний технічний ун-т. – Вінниця, 1998. – 396 с.
11. Тришина С. В. Информационная компетентность как педагогическая категория [Эл. ресурс]: – Интернет-журнал «Эйдос». – Режим доступа <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-11.htm>, 2005

References

1. Akoff R. Plany`rovany`e budushhogo korporacy`y`. Per. s angl. / R. Akoff. – Moskva, 2002. – 256 s.
2. Mojseyuk N. Ye. Pedagogika. Navchal`ny`j posibny`k / N. Ye. Mojseyuk. – 5-e vy`dannya, dopovnene i pereroblene. – K. : [b. v.], 2007. – 656 s.
3. Gurevy`ch R. S. Formuvannya informacijnoyi kul`tury` majbutn`ogo faxivcya yak nevid`yemna skladova suchasnoyi profesijnoyi osvity` / R. S. Gurevy`ch // Pedagogika i psy`xologiya profesijnoyi osvity`: rezul`taty` doslidzhen` i perspekty`vy`: Zbirny`k naukovy`x pracz` / Za redakciyeyu I. A. Zyazyuna ta N. G. Ny`chkalo. – Ky`yiv, 2003. – S. 354-360.
4. Zeer Э. F. Ly`chnostno-ory`enty`rovannyye texnologiy` professy`onal`nogo razvy`ty`ya specy`aly`sta : nauch.-metody`ch. posoby`e / Э. F. Zeer, O. N. Shaxmatova. – Ekateri`nburg : y`zd-vo Ural. gos. professy`onal`no-pedagogy`cheskogo uny`versy`teta, 1999. – 245 s.
5. Gura O. I. Pedagogika vy`shhoyi shkoly`: vstup do special`nosti : [navch. posib.] / O. I. Gura. – K. : Centr navch. l-ry`, 2005. – 224 s.
6. Rogul`s`ka O. O. Pedagogichni umovy` formuvannya profesijnoyi kompetentnosti majbutnix perekkladachiv zasobamy` suchasny`x informacijny`x texnologij : avtoreferat dy`sertaciyi na zdobuttya naukovogo stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 «Teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity`» / O. O. Rogul`s`ka. – Vinny`cya, 2010. – 20 s.
7. Karpova L. G. Formuvannya profesijnoyi kompetentnosti vchy`telya zagal`noosvitn`oyi shkoly` : avtoref. dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : specz. 13.00.04 «Teoriya i metody`ka profesijnoyi osvity`» / Lary`sa Georgiyivna Karpova. – Xarkiv, 2004. – 27 s.
8. Golovan` M. S. Informaty`vna kompetentnist` yak ob`yekt pedagogichnogo doslidzhennya / M. S. Golovan` // Problemy` inzhenerno-pedagogichnoyi osvity` : zb. nauk. pr. UIPA. – Xarkiv, 2007. – # 16. – S. 314-324.
9. Gurzhij A. M. Formuvannya profesijnoyi kompetentnosti majbutnix uchy`teliv trudovogo navchannya zasobamy` informacijno-komunikacijny`x texnologij : monografiya / A. M. Gurzhij, R. S. Gurevy`ch, L. L. Konoshevs`ky`j. – K. : Vinny`cya : TOV Firma «Planer», 2015. – 464 s.
10. Klochko V. I. Novi informacijni texnologiyi navchannya matematy`ky` v texnichnij vy`shhij shkoli: Dy`s. d-ra ped. nauk: 13.00.02. Klochko Vitalij Ivanovy`ch / Vinny`cz`ky`j derzhavny`j texnichny`j un-t. – Vinny`cya, 1998. – 396 s.
11. Try`shy`na S. V. Y`nformacy`onnaya kompetentnost` kak pedagogy`cheskaya kategory`ya [Эл. resurs]: – Y`nternet-zhurnal «Эjdos». – Rezhym` dostupa <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-11.htm>, 2005.

УДК 75.021

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОСТОРОВОГО БАЧЕННЯ ДИЗАЙНЕРІВ НА ЗАНЯТТЯХ З РИСУНКУ ТА ЖИВОПІСУ

О. С. Подволоцька

В статті розглянуто основні дидактичні принципи, педагогічні прийоми та питання організації учбових постановок на заняттях із рисунку та живопису, що сприяють переконливому трактуванню простору. Автор розглядає ефективні методи, що спираються на об'єктивні закони зорового сприйняття та формують просторове бачення як цілісну систему зв'язків між просторовими уявленнями. Ця концепція оптимізує процес навчання. Вона сприяє перебудові повсякденного сприйняття дизайнерів та формує функцію просторового бачення, що значно розширює професійні можливості бачити механізми просторових залежностей усіх форм та елементів у цілісних ансамблях.

Ключові слова: дидактичні принципи, педагогічні прийоми, організація постановок, просторове бачення, просторові уявлення, учбова постановка.